

Na temelju članka 55. st. 2. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (Narodne novine, br. 119/22) te članka 51. Statuta Instituta za hrvatski jezik Znanstveno vijeće Instituta za hrvatski jezik na sjednici održanoj dana 18. ožujka 2024. donosi

ETIČKI KODEKS

Instituta za hrvatski jezik

I. Temeljne vrijednosti i načela

Članak 1.

Institut za hrvatski jezik (dalje: Institut) u svojem će znanstvenom djelovanju promicati najviše etičke i profesionalne vrijednosti. U skladu s navedenim od djelatnika Instituta očekuje se zalaganje za ove vrednote: poštenje, pravednost, vjerodostojnost, odgovornost, kolegijalnost, međusobno poštovanje te privrženost profesionalnim načelima traganja za istinom, stjecanju i širenju znanja i postizanju akademske izvrsnosti i slobode u najširem smislu.

Članak 2.

(1) Djelatnici Instituta dužni su u svojem djelovanju, ponašanju i javnim istupanjima promicati humanističke vrijednosti, ugled struke i akademske zajednice.

(2) Nedopustivo je svako ponašanje koje bi ugrozilo javno povjerenje u etičko postupanje i vjerodostojnost znanstvenoga radnog napora.

Članak 3.

Neprihvatljivo je svako ponašanje djelatnika Instituta u kojemu se prepoznaju diskriminacija i predrasude. Djelatnici u svojem postupanju moraju biti pravedni i ne smiju dopustiti da predrasude utječu na njihovu objektivnost u istraživačkome, administrativnome, poslovnome ili upravljačkome djelovanju. Jedini kriteriji vrednovanja pojedinca i njegova rada moraju biti stručnost, sposobnost i profesionalne zasluge.

Članak 4.

(1) Djelatnici Instituta osobno će štiti čast svojega poziva, čuvati neovisnost i dostojanstvo suradnika, slobodu znanstvenoga rada te otklanjati mogućnost korupcije.

(2) Moralna je obveza svakoga djelatnika Instituta sprječavati neetično ponašanje, a u slučaju sumnje na kršenje Kodeksa upozoriti Institut.

Članak 5.

U zasnivanju i ispunjavanju svojih ugovornih, znanstvenih i drugih obveza prema Institutu, drugim ustanovama u sustavu znanosti i javnosti zahtijeva se pridržavanje najviših etičkih standarda, što uključuje: poznavanje pravila i statuta Instituta te odgovarajuće zakonske regulative; sprječavanje sukoba interesa i sukoba privrženosti; izbjegavanje dezinformiranja javnosti predstavljanjem vlastitih istupa ili stajališta kao službenih stajališta Instituta, akademske ili znanstvene zajednice te izbjegavanje nepotizma.

II. Odnos prema radu

Članak 6.

(1) Djelatnici Instituta dužni su se neprekidno usavršavati i ustrajati na unapređivanju kakvoće i razine vlastita znanja i stručnosti unutar izabranoga područja.

(2) Djelatnicima Instituta nije dopušteno sklapanje poslova s trećim osobama iz djelatnosti koja se preklapa s djelatnošću Instituta i konkurira joj bez odobrenja ravnatelja.

(3) Ako Institut nije zainteresiran objaviti knjigu koji mu je ponudio djelatnik i ako on nije izrađen na štetu rada u Institutu, djelatnik ima pravo taj rad ponuditi drugomu izdavaču.

Članak 7.

(1) Nije prihvatljivo kršenje vrijednosti i norma intelektualnoga poštenja.

Članak 8.

S tajnim i povjerljivim podacima nužno je upravljati u skladu sa Statutom Instituta za hrvatski jezik, Poslovníkom o radu Instituta za hrvatski jezik i odgovarajućim zakonima.

Članak 9.

(1) Nedopustivo je u znanstvenome radu promicati politička i stranačka stajališta.

(2) Nedopustivo je korištenje prostorom i imovinom Instituta za obavljanje političke djelatnosti ili vlastite promocije.

III. Istraživanje i znanstveni rad

Članak 10.

(1) Pri planiranju istraživanja znanstvenici Instituta moraju uvažavati etičku prihvatljivost istraživanja vodeći pritom brigu o dobrobiti i dostojanstvu osobe koja u njemu sudjeluje.

(2) U znanstvenome istraživanju potrebno je primjenjivati načelo svjesnoga i informiranoga pristanka sudionika. Odstupanje od načela informiranoga pristanka sudionika istraživanja dopušteno je isključivo kada ne postoje drugi načini i metode da se dođe do znanstvenih spoznaja iznimne vrijednosti, uz uvjet da je to u skladu sa zakonom te da je regulirano etičkim i profesionalnim kodeksom pojedine struke.

(3) Dužnost je svakoga istraživača podnijeti zahtjev za odobrenje provedbe istraživanja koje uključuje ljude kao ispitanike i bez toga odobrenja ni jedno se istraživanje ne može provoditi. Zahtjev za odobrenje istraživanja treba sadržavati podatke ispunjene u Obrascu za prijavu istraživanja Etičkomu povjerenstvu Instituta za hrvatski jezik koji čini Prilog 1. Etičkoga kodeksa.

Članak 11.

(1) Istraživači Instituta moraju objektivno i točno izvješćivati o rezultatima svojih istraživanja. Krivotvorenje i iznošenje neistinitih znanstvenih podataka te svaki oblik plagiranja radova i ideja smatrat će se kršenjem norma intelektualnoga poštenja.

(2) Svaki oblik plagiranja radova i ideja te zlouporabe autorstva smatra se neposrednom povredom Etičkoga kodeksa.

(3) Od znanstvenika Instituta očekuje se da navedu sve autore koji su sudjelovali u procesu nastajanja znanstvenoga rada i dali važan doprinos. Manji doprinos u istraživanju navodi se u skladu s pravilima publikacije u kojoj se rad objavljuje (npr. u bilješci ili u uvodnim napomenama).

(4) Istraživači su dužni prikladno pohraniti i čuvati podatke istraživanja u skladu s rokovima o čuvanju arhivske građe. Te su podatke dužni dijeliti s drugim istraživačima. Pritom je nužno zaštititi autorska i druga prava, tajnost i povjerljivost podataka o sudionicima istraživanja.

IV. Odnos prema kolegama i suradnicima

Članak 12.

(1) U znanstvenim radovima, javnom djelovanju i međusobnim kontaktima djelatnici Instituta dužni su njegovati kulturu argumentiranoga dijaloga.

(2) Nedopustiv je nekritičan pristup radovima drugih ili prešućivanje njihovih nedostataka zbog osobnih interesa te kritiziranje ili ignoriranje tuđih radova zbog profesionalne ili osobne nesnošljivosti.

(3) Pri izradbi recenzija ili pri klasifikaciji tuđih radova djelatnici Instituta dužni su prevladati osobne interese.

Članak 13.

(1) Znanstvenici Instituta dužni su poštovati osobno i profesionalno dostojanstvo mlađih kolega i brinuti se o njihovu znanstvenome razvoju. Također su dužni poštovati osobno i profesionalno dostojanstvo svih zaposlenika Instituta.

V. Odnos prema javnosti

Članak 14.

(1) Djelatnici su Instituta i izvan radnoga vremena dužni paziti da ne povrijede ugled Instituta i akademske zajednice.

(2) U javnim istupima izvan Instituta nužno je ponašati se u skladu s temeljnim vrijednostima Ustava RH i demokratskim načelima.

VI. Etičko povjerenstvo

Članak 15.

(1) O kršenju odredaba ovoga Kodeksa odlučuje Etičko povjerenstvo (dalje: Povjerenstvo) koje imenuje Znanstveno vijeće Instituta među djelatnicima Instituta.

(2) Povjerenstvo ima Poslovnik o radu, koji na prijedlog Znanstvenoga vijeća donosi Upravno vijeće Instituta.

Članak 16.

(1) Svojim djelovanjem na području znanstvenoga rada Povjerenstvo promiče najviše etičke i profesionalne vrijednosti.

(2) Etičko povjerenstvo djelovat će neovisno i samostalno u obavljanju posla iz svojega djelokruga i u postupku utvrđivanja povrede Etičkoga kodeksa.

VII. Završne odredbe

Članak 17.

Pri potpisivanju ugovora o radu zaposlenik će potpisanom izjavom prihvatiti ovaj Etički kodeks te se obvezati na djelovanje i ponašanje u skladu s njime.

Članak 18.

Izmjene i dopune ovoga Etičkog kodeksa provode se po istome postupku kao i pri njegovu donošenju.

Članak 19.

Stupanjem na snagu ovoga Etičkoga kodeksa prestaje biti na snazi Etički kodeks Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje od 15. veljače 2011. godine ur. broj: 64-08-11/2-102-2.

Članak 20.

Ovaj Etički kodeks stupa na snagu osmoga dana od dana objave na oglasnoj ploči Instituta i na mrežnim stranicama Instituta.

Ur. broj: 64-07-24/3-306-02

Zagreb, 18. ožujka 2024.

Predsjednica Znanstvenoga vijeća

dr. sc. Ana Ostroški Anić

Utvrđuje se da je Etički kodeks objavljen na oglasnoj ploči Instituta dana 27. ožujka 2024. godine te da je stupio na snagu dana 05. travnja 2024. godine.

Ravnatelj Instituta

dr. sc. Željko Jozić

OBRAZAC ZA PRIJAVU ISTRAŽIVANJA ETIČKOMU POVJERENSTVU INSTITUTA ZA HRVATSKI JEZIK

Etičko povjerenstvo tijelo je koje prati primjenu načela Etičkoga kodeksa i provodi postupak utvrđivanja povrede njegovih odredaba te odobrava provedbu istraživanja koje uključuje ljude kao ispitanike.

Dužnost je svakoga istraživača podnijeti zahtjev za odobrenje provedbe istraživanja koje uključuje ljude kao ispitanike i bez toga odobrenja ni jedno se istraživanje ne može provoditi.

Zahtjev za odobrenje istraživanja treba sadržavati podatke ispunjene u ovome obrascu i pristanak sudionika za istraživanje.

PODATCI O ISTRAŽIVAČU		
Istraživač/predlagatelj istraživanja:		
Ustanova:	e-pošta:	
	telefon:	
Mentor/Voditelj istraživanja:		
Ustanova:	e-pošta:	
	telefon:	
Ostale ustanove uključene u istraživanje i osobe iz njih koje sudjeluju u istraživanju:		
Prijedlog istraživanja upućen je na odobrenje drugomu etičkom povjerenstvu (upišite X u odgovarajuću kućicu).	NE	DA
Vrsta istraživanja (upišite X u odgovarajuću kućicu): doktorska radnja stručni rad istraživački projekt specijalistički rad		
OSNOVNI PODATCI O PREDLOŽENOME ISTRAŽIVANJU		
Naziv projekta (tema istraživanja):		

PRIKUPLJANJE PODATAKA		
Prikupljanje je podataka potpuno anonimno.	NE	DA
Identitet je sudionika poznat istraživaču.	NE	DA
Prikupljeni podaci o identitetu sudionika, ako se objave izvan istraživačkoga konteksta, mogu povećati rizik društvene i/ili zakonske odgovornosti sudionika, utjecati na odluku mogućega poslodavca o zapošljavanju ili izazvati financijsku štetu sudioniku istraživanja.	NE	DA
OPIS ISTRAŽIVANJA		
Rubrike označene zvjezdicom (*) obvezno ispuniti		
(*) Cilj i svrha istraživanja (najviše 1000 znakova s razmacima)		
(*) Opis uzorka i postupka uključivanja sudionika u istraživanje (Opis sudionika uključuje njihov broj, dob i spol te druge sociodemografske podatke važne za istraživanje. Opišite i kako ćete kontaktirati sa sudionicima i privoliti ih na sudjelovanje u istraživanju. Priložite pismo sudionicima ili pozivni oglas.) (najviše 1800 znakova s razmacima)		
(*) Metoda (Opišite upute, aktivnosti u kojima će sudionici sudjelovati, eksperimentalnu proceduru.) (najviše 1800 znakova s razmacima)		
Audiosnimanje i videosnimanje (Opišite postupke snimanja koji će se primijeniti. Koliko dugo i kako će materijali biti pohranjeni te komu će sve biti dostupni?) (najviše 700 znakova s razmacima)		
(*) Pristanak/suglasnost ispitanika na sudjelovanje (Kako će sudionici biti obaviješteni o istraživanju? Opišite postupak davanja suglasnosti. Priložite obrazac suglasnosti za sudjelovanje i/ili pismo kojim sudionike informirate o istraživanju. Priložite obrazac roditeljske suglasnosti za djecu do 14 godina.) (najviše 1200 znakova s razmacima)		
(*) Anonimnost i povjerljivost podataka (Kako će se osigurati anonimnost? Ako se anonimnost ne osigura, tko će imati uvid u identitet sudionika? Kako će se osigurati zaštita identiteta sudionika?) (najviše 700 znakova s razmacima)		
(*) Povratna informacija sudionicima (Hoće li se i kako dati povratna informacija? Ako povratna informacija ne bude osigurana, opišite zašto ona nije nužna.) (najviše 800 znakova s razmacima)		
Nagrade sudionicima (Hoće li sudionici dobiti kompenzaciju za sudjelovanje u istraživanju i kakvu?) (najviše 600 znakova s razmacima)		
Posebne napomene (Ako je riječ o socijalno osjetljivome istraživanju, opišite kako će se osigurati zaštita dobroti sudionika. Može li istraživanje izazvati reakciju javnosti?) (najviše 1800 znakova s razmacima)		

MINIMALNI RIZIK

Minimalni je rizik istraživačkoga postupka onaj u kojemu je stupanj moguće štete, neugode ili povrede koju će postupak izazvati manji ili jednak onomu kakvu su sudionici izloženi u obavljanju svakodnevnih aktivnosti i/ili tijekom uobičajenih ispitivanja.

Uključuje li predloženo istraživanje rizik za sudionike veći od minimalnoga rizika?

NE

DA

(*) Korist od istraživanja za ispitanika (Opišite korist ili osobnu dobit koju ispitanik može imati od sudjelovanja u ovome istraživanju, osim koristi u obliku nagrade za sudjelovanje.) **(najviše 400 znakova s razmacima)**

(*) Mogući rizici za ispitanika (Ako rizici nadilaze minimalni rizik za sudionika, opišite kako će se osigurati sigurnost i dobrobit sudionika. Opišite korist koja opravdava izlaganje sudionika riziku.) **(najviše 600 znakova s razmacima)**

Ovim potvrđujem da sam upoznat/upoznata i suglasan/suglasna sa svim pravilima i zakonskim regulativama provedbe istraživanja s ljudima. Sve naknadne izmjene postupka provedbe istraživanja obavezan/obvezna sam prijaviti Etičkomu povjerenstvu. Slažem se da ću prihvatiti i provesti sve obvezne izmjene koje sugerira Etičko povjerenstvo.

mjesto, datum

potpis istraživača

potpis mentora / voditelja projekta

NAPOMENA: Prije izdavanja Odobrenja Etičkoga povjerenstva nije dopušteno početi prikupljanje podataka.